

zódással bizonyítja a film jelentőségét s az anyanyelvi oktatás terén is megnyilvánuló kitűnő szolgálatát.

3. *Otto Schink: Zur Auswahl der lateinischen Lektüre.* Miután a nemzeti szociálista iskolareform a latin tanításnak jelentősebb helyet biztosít a fiú középiskolákban, a szerző úgy állítja össze az oktatás anyagát képző szemelvényeket, hogy azok a római nyelv és szellem tanítása mellett a nemzeti szocializmus eszméit szolgálják. Náluk az ókori nyelv tanításának célja többé nem a megújított humanizmus, vagy a pozitív historizmus, hanem öntudatos németek nevelése heroikus értelemmel. Kiemeli a rómaiak történelmében és auctoraiban rejlő művelődési értékeket (házaszeretet, tiszta családi élet, stb.), amelyeket azonban a tanárnak hazai szempontból kell tanítása nyomán értékesíteni. A faji alapon nyugvó történetiszemlélet a rómaiakat is új szemszögből nézi: keresi az északi jellegzetességet, mely a germánokkal szorosabb rokonságba hozza őket. Három körbe csoportosítja a latin szerzőket: 1. kör a forradalmi kort foglalja magában, a 2. Róma nagyságának és bukásának korszaka, a 3. Augusztus kora. A kitűzött tárgykörhöz választja ki azután a megfelelő latin történetíró, államférfi vagy költő műveit, de mindig kapcsolatot teremtve a rómaiak s azok példáiin okulható német szellem között. Különösen súlyt fektet minden egyes körben a germánokra vonatkozó latin források tanulmányozására. Itt gondol elsősorban Tacitus Germaniájára.

Eduard Simonnak statisztikai adatokkal bővített cikkei (*Untersuchungen über die Studiendauer der preussischen Philologen, der Anwärterjahrgang 1937, der preussischen Studienassessoren*) továbbá *L. Wülker, Die Berufsaussichten der Studienassessoren in Preussen*) tanulmánya, a jelenlegi porosz tanügyi állapotokba nyújtanak betekintést. A férfi helyettes tanárok aránylag kedvezőbb helyzetével szemben áll a tanárnők kilátástalansága. Az utóbbi 4 év alatt összesen csak 19-et neveztek ki rendes tanárrá, a pályázók száma viszont 1034-ről 1741-re emelkedett. 1553 állástalan diplomásból csak 8, 1 % nyert kinevezést. Wülker számítást tesz a kínálat és kereslet között s valószínűség számítás alapján állapítja meg, hogy hat év múlva az összes helyettes tanárok el lesznek helyezve, sőt óraadókban már hiány lesz tapasztalható, ha közben nem fog növekedni a bölcsészettanhallgatók száma.

4. *E. Simon (Die öffentlichen höheren Schulen Preussens 1937).* A háború utáni években különböző gazdasági és egyéb okok járultak hozzá a középiskolások létszámának apadásához. Az iskolareform, mely a felsőbb iskolák évfolyamát egy évvel megrövidítette, tehát 9-ről 8 évre tette, nagyban növelte a tanulók létszámát. Különösen fokozta ezt a jelenséget az a miniszteri rendelet, amelynek értelmében az elemi iskola 3. osztályának elvégzése után a tanulók egyenesen a gimnázium első osztályába iratkozhattak be. Elméletileg ugyan megvolt ez a lehetőség azelőtt is, de a tanulók igen kis százaléka tartozott az ú. n. Springerrek közé. 1937-ben 797 fiú és 339 leány középiskolája volt Poroszországnak, amelyek közül legnépesebb volt a münsteri fiú (989 tanuló, 29 osztály) és a hannoveri leány (993 tanuló, 30 osztály) középiskola.

Witzenetz Julia.

Zeitschrift für Pädagogische Psychologie und Jugendkunde. 38 évf. 3–10. sz.

Weiner, Hermann: Die psychologische und pädagogische Bedeutung der Irrtums. Rámutat arra, hogy bár elméletben már belátták a hiba és tévedés fogalmak éles megkülönböztetését és az elhatárolás szükségességét, a gyakorlati pedagógiában még sem tapasztalható hasonló állásfoglalás. Vitába száll Kern Artúrral, aki elismerte ugyan a szétválasztás jogosultságát, mégis a két fogalom új taglalását kísérti meg.

W. néhány példán bemutatja, hogy Kernnél a két fogalom határvonala igen gyakran elmosódott. A felsorolt példákat arra használja fel, hogy a két fogalom elválasztását még inkább megerősítse. Újra hangsúlyozza, hogy a tévedésnél hiányzik a helyes belátás lehetősége, tehát a tévedő felelősségre nem vonható. A hiba és tévedés között a pszichológiai megkülönböztetővonalas a helyes belátás lehetséges és lehetetlen volta, pedagógiailag ennek megfelel a felelősség, illetőleg felelőtlenység s a gyakorlati értékelésnél ebből a szempontból kellene kiindulni.

Hennig Hugó: Zur Frage der Sitzenbleiber in der Volksschule.

A szerző feleletei keres arra a kérdésre, vajon mi az oka annak, hogy a népiskola tanulóinak 50 %-a a követelményeknek nem felel meg? A probléma megoldását háromféle módon kíséri meg: a tanítók és tanulók kikérdezése, végül tesztvizsgálat által. Az eredményekből arra következtet, hogy a visszamaradó növendékek egy részét annyira kiképezhetjük, hogy ők a követelményeknek eleget tehetnek. A továbbiakban megjelöli azt a módot, amellyel a bukások túl nagy százalékát lecsökkenthetjük. Felbontja azt az oki komplexumot, amelyet az ankétékből megismeri. E komplexum belső lelki és külső összetevőkből alakul: 1. környezeti hatások, 2. a gyermek lelki sajátossága ahogyan a) a szellemi képességekben, b) az érzelmi s akarati életben megnyilatkozik. A kedvezőtlen környezeti hatásokat, bár azok csak igen kis mértékben szerepeltek előidéző ok gyanánt, kiküszöbölni igen nehéz. Minden tanítónak kötelessége, hogy tanítványainak otthoni körülményeit ismerje. Segítség csak olyan mértékben lehet, hogy az iskola az orvosi, szociális segínyt, tápláléknyújtást, üdülést előmozdítaná. A szellemileg gyenge képességű gyermeket, ha az valóban alkalmatlan a nagyobb csoporttal való együtt tanulásra, az osztályból el kell távolítani s a neki megfelelő képzést adni, melynek igen sok módja van. — Az érzelmi és akarati élet neveléséhez szükséges a tanítók beleérző képessége, azok pszichológiai megfigyelőképeségének növelése. Az előbbi a nevelői lelkülettel együttjáró adottság. Az utóbbi pszichológiai megfigyelővék bevezetésével fokozható. — Végül megjegyzi, hogy a cél eléréséhez nélkülözhetetlen a magas létszámú osztályok megszüntetése és a tanulmányi anyagnak a gyermeki lelkülethez való alkalmazása.

Hische, Wilhelm: Theoretische und praktische Psychologie — eine Einheit und Ganzheit.

A mai kor egyik jellemző törekvése az, — mondja a szerző — hogy az emberi élet mindenfajta jelenségének pszichológiai alapvetést kíván adni. A törekvés önmagában véve rendkívül helyes, azonban kérdés az, vajon a pszichológia a mai állásánál fogva alkalmas-e arra, hogy a szükségletet kielécsse. Az előbbi törekvés maga után vonja a pszichológia erős gyakorlati alkalmazását, ami a teória és praxis egymástól való eltávolodását s két külön tudomány kialakulását mozdította elő. A különféle életterületek konkrét pszichológiai szükségletének kielégítését „praktikus pszichológiának”, míg a többi területet „teoretikus pszichológiának” nevezték. Ez a két pszichológiai irány szétesésére vezetett, pedig a pszichológiának egzisztenciális kérdése az egység és teljesség újrapótló helyreállítása. A két pszichológiai irány egymástól való eltávolodása konfliktushoz vezetett. Azzal az érveléssel, hogy a két irány kutatási területe nem fedi egymást, a praktikus pszichológia teljes önállóságra törekedett. Ez pedig azt jelentené, hogy egymás mellett két pszichológia állana fenn. — A konfliktus csak akkor oldódik meg, ha a két pszichológia lényegénél fogva egységet alkot, ami a feladatok és azok megoldásának egységességében mutatkozik.

nék meg. Az ilymódon egységes pszichológiának főjellemvonása az élethez való kötöttség.

Zietz, Karl: Kindliche Erklärungsversuche für Naturerscheinungen.

A szerző 280 fiúgyermeken hajt végre vizsgálatot, hogy feleleteiből megállapítsa, vajjon miféle oki magyarázattal szolgálnak a fizikai jelenségek értelmezésében s bemutatja, hogy milyenek azok a gyermeki értelmezésmódok, melyek az általuk hallott és el is fogadott tudományos magyarázat mellett, vagy annak ellenére fennállanak. A kísérleti személyeknek a következő természeti jelenséget kellett magyarázniuk: „zivatar, felhő, szél, csillagjárás.” Gyakran mutatkozott a feleletekben az a sajátosság, hogy az eredeti, naív, gyermeki magyarázatok továbbra is dominálnak a tanításban hallott elméletek mellett, s a mélyebb lelki alapot alkotják, míg a később hallottak csak vékony felső réteget alkotnak a gyermek lelki struktúrájában. Jellemző a gyermeki magyarázát módot a „komplexitás”, vagyis a tagolatlan törvényszerűség, valami labilis szerkezet, melyben minden következmény mint ok s minden ok mint következmény szerepelhet. A gyermek a felnőttektől hallott tudást asszimilálja, vagyis beleolvasztja a gyermeki gondolkodásszerkezetbe. A gyermeki gondolkodás egyik fontos sajátossága az analógiás képzés. A gyermek a maga kis világában hamar megismerkedik a technikai funkciók oki magyarázatával s e principiumokat, törvényeket átviszi a nagy természeti jelenségekre pl., ha lecsúszunk a korláton, a kéz kimelegszik, tehát a villám is a felhők összedörzsölődése által keletkezik. Jellemző vonása a gyermeki elméleteknek a realitás, amely a jelenségek szubsztanciálizálásában mutatkozik, pl. a felhő szilárd test s összetütközéséből hang (mennydörgés) keletkezik.

Békési Gizella.

Zeitschrift für Kinderforschung. Bd. 46. 1937. 3., 4. sz.

3. sz. *Dora Berger (Jena): Unterschiede der Abstraktionsfähigkeit nach Alter Geschlecht und Milieu der Schulkinder.*

A fiúk és leányok absztraháló képessége között lévő különbségek vizsgálására olyan kísérleteket végez a szerző, amelyeknél két megadott tárgy, vagy fogalom *rész-tartalmai* között kell az egyezőségeket és különbségeket megállapítani.

A feladat: két megadott fogalmat abból a szempontból kell összehasonlítani, miben egyeznek és miben különböznek. Ilyen fogalmak pl.: lepke — szárny, nap — hold s.i.t.

Az absztrahált jelek *számát* tekintette a szerző a gyermekek absztraháló képessége *mértékének*.

A pubertásnak negatív hatása az eredmények alapján a leányoknál korábban jelentkezik, mint a fiúknál és kedvezőtlenebbül befolyásolja a szellemi teljesítő-képességet. Az absztrahált jegyek száma a korról növekedik. Ez a növekedés a városi gyermekekénél jelentősebb, mint a falusiaknál. A nemek között lényeges különbség nem mutatható ki.

Továbbiakban az a kérdés, melyek azok a jegyek, amelyeket az iskolás-gyermekek elsősorban absztrahálnak. Az absztrakció kisebb azoknál a kérdéseknél, amelyeknél szubsztanciális vonatkozásokról van szó, míg a teleologikus és kauzális vonatkozások feltárása a korról emelkedik.

A fiúk felülmúlják a leányokat azokban a jegyekben, amelyeknél a tárgyat részeire kell bontani, továbbá gyakrabban veszik észre a főfogalmakat. A leányok inkább a külső alakra, színekre és célszerűségekre figyelnek. A szerző végül beszámol